

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte Poliitikauuringute Instituut

Karl Juhan Saks

**VASAK- JA PAREMPOPULISTLIKE ERAKONDADE MÕJU
EUROOPA LIIDULE AASTATEL 2019-2021**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Alar Kilp, PhD

Tartu 2022

Autorsuse deklaratsioon

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Töö sõnade arv:

Karl Juhan Saks, 16.05.2022

Annotatsioon

Populistliku poliitilise liikumise üheks eesmärgiks on olnud mobiliseerida valijaid, keda ühendab vastumeelsus senisele poliitikategemise viisile. Sagedasti on sellise liikumise eesotsas karismaatiline juht, kes suudab juhtida masside viha endale sobivas suunas. Samas on vastavas kirjanduses arutletud erinevatest vaatenurkades, kas neil liikumistel on koht demokraatlikkus süsteemis, kui nad ise võitlevad selle vastu. Sellisel juhul võivad sellised liikumised võidelda rahva nimel ka suuremate rahvusvaheliste kogukondade, näiteks Euroopa Liidu vastu.

Kirjanduses on välja toodud, et sellistel liikumistel on kitsas definitsioon rahvast kui poliitilisest tegutsejast. Kitsa nägemuse rahvast moodustavad populistliku liikumise toetajad ise. Nende nimel on sellised liikumised tegutsenud Euroopa Parlamendis oma seatud eesmärkide järkjärgulisel ellu viimisega, et Euroopa Liit oma seisukohtadele vastavalt kujundada. Selle mõju analüüsimiseks teostas töö autor kvalitatiivse analüüsi, kus vaadeldavateks juhtumiteks olid Itaalia Liiga parempopulistide esindajana ja Kreeka SYRIZA ning Hispaania Podemos vasakpopulistide esindajad. Erakondi ühendavaks asjaoluks on see, et mõlemad on osalenud valitsuskoalitsiooni töös, mille tõttu vaadeldi, kas koalitsiooni kuulumine mõjutab nende erakondade tegevust Euroopa Parlamendis. Analüüsi põhialuseks olid nende liikmete osalusel esitatud muudatus- ja parandusettepanekud Euroopa Parlamendis võrrelduna valimis olevate erakondade osas teostatud uurimuste tulemustega. Uurimustöö tulemusena tõestati, et oma tegevuses lähtuvad need erakonnad platvormides olevatest seisukohtadest. Samuti leidis kinnitust asjaolu, et koalitsiooni kuulumine liikmesriigi tasemel ei mõjuta tegevust Euroopa Parlamendis.

Sisukord

Autorsuse deklaratsioon	2
Annotatsioon	3
Sissejuhatus.....	5
1. Teoreetiline raamistik	7
1.1. Populismi definitsioonid	7
2. Populistlikud erakonnad liikmesriigi ja Euroopa Liidu tasemel	10
2.1. Liikmesriigi tasand.....	10
2.1.1. Itaalia Liiga	10
2.1.2. Kreeka SYRIZA	11
2.1.3. Hispaania Podemos.....	12
2.2. Euroopa Liidu parlamendis	13
2.2.1. Euroopa parlamendi fraktsioonide ja erakondade seisukohad	13
2.3. Euroopa Parlamendi töökorraldusest.....	15
3. Metodoloogia.....	16
3.2. Fraktsioonid ja komisjonid	17
3.2.1. Välisasjade komisjon	18
3.2.2. Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon.	18
3.2.3. Keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon.	19
4. Analüüs.....	20
4.1. Välisasjade komisjon	20
4.2. Kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjon	25
4.3. Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon.....	29
4.4. Järeldused	35
5. Kokkuvõte	39
6. Kasutatud kirjandus:	41

Tabelite loetelu:

Tabel 1. Populismi tunnused.....	7
Tabel 2. Fraktsioonid populismi tunnuste lõikes.....	13
Tabel 3. Välisasjade komisjon.....	22
Tabel 4. Kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjon.....	26
Tabel 5. Keskkonna-, rahvatervise- ja toidu ohutusekomisjon.....	31

Sissejuhatus

Töö käsitleb populistlike erakondade tegevuse mõjust Euroopa Liidule. Teema valiku tingis asjaolu, et viimasel kümnendil on arvestatavalt kasvanud ja mitmes riigis on nad oma populaarsuse kasvu läbi jõudnud ka valitsusse. Seal on need erakonnad võtnud retoorikas sihiks uuendada nii oma riiki, kui kaugemalt ka Euroopa Liitu. Samuti toimus 2021. aasta kevadel mitmeid kohtumisi arutamaks uue parempoolse ja rahvuslikult meelestatud Euroopa Parlamendi gruppi ja üleeuroopalise erakonna moodustamiseks Identiteet ja Demokraatia ning Euroopa Konservatiivide ja Reformistide gruppi ühinemisega. Tänu sellele ühinemisele moodustuks suuruselt kolmas fraktsioon Euroopa Parlamendis ja lisades sinna vasakpoolsed populistlikud erakonnad oleks populistide positsioon aina vähem eirata. Kahe tiiva populistlike erakondade vahel eksisteerivad mitmed erinevused. Need tulenevad paljuski populistlike erakondade asukohas parem-vasak spektril. Mõlema telje populistlike erakondi ühendab euroskeptilisus, kuid oma sisus on see erinev. Parempoolsete populistlike erakondade sihiks on olnud Euroopa Liidu liigse föderaliseerimise vastane tegevus, jättes suurema otsustusõiguse liikmesriikidele. Vasakpoolse populistide positsioon on samasugune, seistes vastu föderatsioonile. Erinevalt parempoolsetest populistidest soovivad vasakpoolsed populistid muuta Euroopa Liidu tegevust vähem neoliberaalseks.

Ülal mainitud põhjustel leiab töö autor, et tegemist on endiselt tähelepanu vajava temaatikaga. Sellepärast on oluline võtta vaatluse alla need riigid, kus need erakonnad on viimastel aastatel olnud koalitsioonivalitsuses. Selles töös on nendeks näideteks Itaalia parempopulistliku erakonna Liiga tegevus. Vasakpoolsete populistide osas tulevad vaatluse alla Kreeka ja Hispaania valitsustesse kuulunud Podemose ja SYRIZA saadikute tegevus Euroopa Parlamendis. Seda põhjusel, et nende riikide valitsevad erakonnad esindavad Euroopa parlamendis oma valijate enamuse häält. Seda on toetanud nii nende riikide parlamendivalimiste kui Euroopa Parlamendi valimiste tulemused. Riikide valiku tingis asjaolu, et nendes riikides on populistlikud erakonnad olnud valitsuskoalitsiooni liikmed.

Töö autor tõstatab eelnevale tuginedes uurimisküsimuse: Kas populistlike erakondade tegevus Euroopa Parlamendis on mõjutatud nende liikmesriigi valitsuskoalitsiooni kuulumisest? Täpsustavate uurimisküsimustena tõstatab autor järgnevad küsimused: kas parem- ja vasakpopulistid teevad oma liikmesriigi tasemel koalitsioonipartnerite koostööd Euroopa tasemel?

Millisel moel toimub seadusloome protsess Euroopa Parlamendis ja kuidas mõjutab fraktsiooni kuuluvus parem- ja vasakpopulistide tegevust? Kolmanda täpsustava küsimusena tõstatab töö autor küsimuse: kuidas parem- ja vasakpopulistlikud erakonnad lahendavad Euroopa Parlamendis samasuguseid küsimusi? Neljandaks küsimuseks tõstatab autor millises suunas parem- ja vasakpopulistid oma esitatud parandus- ja muudatusettepanekutega Euroopa Liitu mõjutatakse?

Töö hüpoteesiks pakub autor välja järgneva sõnastuse: parem- ja vasakpopulistlike erakondade tegevus Euroopa Liidu, täpsemalt Euroopa Parlamendis, ei sõltu sellest, kuidas nad toimivad liikmesriigi tasemel.

Töö koosneb koos sissejuhatuse ja kokkuvõttega neljast peatükist. Esimene peatükk annab ülevaate poliitilise populismi definitsioonidest. Selles esitab autor Mudde ja Mülleri populismi definitsioonid, millega selgitatakse populismi sisu. Teises peatükis annab autor ülevaate meetoditest ja andmetest, millega juhtumriike analüüsitakse. Selles peatükis antakse ülevaade ja põhjendatakse antud juhul kvalitatiivsete uurimismeetodite kasutust töö läbiviimisel. Kolmandas peatükis vaadeldakse juhtumriikide populistlike erakondade positsioone. Neljas peatükk analüüsib nende riikide populistlike erakondade tegevust Euroopa Liidu ühispoliitikatega seotud küsimustes. Selles peatükis pööratakse tähelepanu nende erakondade esindajate tegevusele Euroopa Parlamendis. Analüüsitakse saadikute tegevust välisasjade, kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade, keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis.

1. Teoreetiline raamistik

Järgnevas peatükis annab töö autor ülevaate töös kasutusele tulevast teoreetilisest raamistikust.

1.1. Populismi definitsioonid

Töö tugineb populismi definitsioonidele, mille on sõnastanud Cas Mudde (Mudde 2018) ja Jan Werner Müller (Müller 2019) oma tekstides. Kolmanda teoreetilise baasi teosena kasutan ma Mölderi ja Sazonovi (Mölder ja Sazonov 2020) käsitlust poliitilisest populismist ja selle juurtest.

Mülleri käsitluses on populismi puhul tegemist demokraatiat ohustava nähtusega. Sealjuures jätab Müller oma käsitluses kõrvale tavapärase hääli püüdva kampaaniategevuse, vaid keskendub oma arutluskäigus populistlikule tegevusel riigi status quo lammutamisel. Oma teoses „Mis on populism?“ pakub Müller välja seitse teesi populismist, mis selgitavad selle poliitilise nähtuse olemust (Müller 2019: 159-161):

- Esiteks ei ole demokraatliku poliitika algne osa ega kodanike pahameelest tingitud kõrvalekalle, vaid alatine vari, mille varjus kuulutavad selle esindajad end ainsamateks rahva esindajateks.
- Teiseks mitte igäüks, kes kritiseerib eliite pole populist. Populistiks olemine tähendab Mülleri käsitluses laiemalt pluralismi vastasust, mis muudab kõik, kes populistide vastu vaenatava eliidi osaks.
- Kolmandaks väidavad populistid, et nad seisavad ühise hüve eest, kuid tegelikkuses peegeldavad nad oma valijaskonna huvisid, vastandades seda enamusel, väites, et just nende valijad on „tõeline enamus“.
- Neljandaks on populistid väljas retooriliselt rahva arvamuse suurendamise eest, kuid praktikas on nende eesmärgiks oma seisukohale kinnituse saamine.
- Viieandaks on populistlik erakond valitsuses edendamaks „oma rahva“ heaolu. Selle raame süveneb laialdane korrupsioon ja riigi kaaperdamine oma huvide kaitseks. „Vastaspool“ tõrjutakse sellisel juhul kõrvale kui ohustaja.
- Kuuendaks tuleks Mülleri arvates kritiseerida neid erakondi laiemalt kogu demokraatia ohustamise eest. siinjuures ei tohiks neid erakondi kõrvale jätta, kuid hoiduda muutumast nende sarnasteks.
- Seitsmendaks ja viimaks ei ole populismi näol tegemist liberaaldemokraatia toomisega rahvale lähemale. Pigem on tegemist kasuliku vooluga poliitikas, mis toetaks kõrvalejäetud

gruppide kaasamist valitsemisse. See peegeldus peaks sundima reageerima liberaaldemokraatia kaitsjaid järele mõtlema, kuidas populistide toetavaid valijaid paremini kaasata otsustusprotsessi.

Seoses Euroopa sõjajärgse korruga juhib Müller tähelepanu populismi ja tehokraatia vastasseisule. Tehokraatlik alternatiiv pidi sõjajärgse euroopa loojate arvates pakkuma piisavat katet totalitaarsete ideoloogiate võidule pääsu eest, mida varasemalt olid valijad olnud varmalt valmis toetama. Siinkohal on vajalik eristada populistlike tavalistest aktivistidest, keda Mülleri kirjeldades iseloomustab loosung „Meie oleme ka rahvas“. Seetõttu ei näe Müller mitmes vasakpoolses liikumises ohtu kuni nad ei liigu populistliku liikumiseni vastavalt ülalpool mainitud definitsioonidele.

Cas Mudde kirjeldab oma artiklis, et paremäärmuslik populismi normaalse patoloogiana demokraatias. Seejuures pöörab ta rohkem tähelepanu parempopulismile. Ideoloogilisel tasandil kirjeldab ta kolme parempopulismi elementi:

- Nativismi all peab autor silmas ainult oma rahva eest seismist ja selle huvide kaitset ohustavate vaenlaste vastu (Mudde 2018: 1173-1174). Vaenlane võib selliste erakondade käsitluses olla nii väljaspool tegutseja kui riigis sees oleva vastased.
- Autoritaarsuse puhul rõhutakse ühiskonnas korra tagamisele, et tagada selle stabiilne olek (Mudde 2018: 1177). Samas pole Mudde analüüsi järgi tegemist ainuomase elemendiga populistlike liikumiste puhul, vaid laialdaselt esineva elemendiga teistel poliitilistel ja religioosetel liikumistel.
- Populismi puhul näeb Mudde kui vastanduva tegevusena, kus seatakse vastamisi tõeline rahvas ja korrumppeerunud eliit (Mudde 2018: 1175) . Sealjuures ei näe Mudde populismi euroopaliku liikumisena, vaid rohkem ameerikalikuna, sest oma algupärasel kujul on populism välja kujunenud Ameerika Ühendriikide Rahvaparteis.

Sealjuures toob Mudde välja, et eelpool kirjeldatud elemente esineb ka teistele erakondadel, kuid pehmemal kujul. Normaalse patoloogia asemel kirjeldab Mudde pigem parempoolseid populistlike erakondi patoloogilise normaalsusena. Oma uurimuses on ta pühendanud tähelepanu paremtiiva tegevusele, mis jätab kõrvale vasakpoolsete populistlike erakondade tegevuse alused.

Töö läbiviimiseks koostas autor järgmise raamistiku, mille alusel põhineb edasine töö käik. Raamistiku loomisel jagas autor populismi vasak- ja parempoolseks. Töö tarbeks on välja toodud tunnused ja nende erinevus vasak- ja parempopulistide vahel. Esiteks on välja toodud eliidivastatus. Teiseks nägemus rahvast, keda esindatakse. Kolmanda tunnuseks tuuakse välja nägemus Euroopa Liidust.

Tabel 1: Populismi tunnused

Tunnus	Vasakpopulism	Parempopulism
Eliit, mille vastu ollakse	Majanduslikud jõud, mis survestavad nõrgemaid	Rahvusvaheline rahvusluse vastane eliit
Rahvas	Töölised, vähemused, näiteks sisserännanud.	Oma rahvus, mida kaitstakse väljastpoolt tulevate ohtude eest
Nägemus Euroopa Liidust	Neoliberaalse eliidi projekt	Rahvusvahelise eliidi rahvusriikide vastane projekt.

Allikas: autori koostatud.

2. Populistlikud erakonnad liikmesriigi ja Euroopa Liidu tasemel

Oma tegevuses võivad populistlikud erakonnad omada kahte tüüpi mõju. Esiteks võivad need erakonnad olla paljuski protestiparteid või –liikumised, mis pööravad tähelepanu ühele konkreetsele probleemile. Sellele probleemile tähelepanu saamiseks kasutatakse protestiaktisioone, millega saavutatakse piisava hulga rahva toetus. Valimistel sellist laadi populistlikud liikumised ei osale või ei saada neid omakorda varasemaga võrreldes suur edu. Selle asemel on nad mõjutanud teisi erakondi omaks võtma nende seisukoha, kas täielikult või pehmemal kujul. Peale seda saabub sellistele liikumistele vaikne hääbumine ja unustusse vajumine. Teistsugused on aga erakonnad, mis on suutnud üles ehitada organisatsiooni ja koostanud laiapõhjalise platvormi, et saada võimule. Sellised erakonnad kasutavad eelpool mainitud võtteid, kuid valimistel osaledes saavad nad märkimisväärse toetuse.

2.1. Liikmesriigi tasand

Töö raames kasutatakse uuritavate erakondadena neid populistlike erakondi, mida on saatnud piisavalt suur edu, et nad on juhtinud või osalenud valitsuse tegevuses. Teiseks kriteeriumiks on pääsemine europarlamenti, kus nende erakondade liikmetest saadikud saavad avaldada mõju Euroopa Liidu kujunemisse.

2.1.1. Itaalia Liiga

Liiga – varasemalt tuntud ka Põhjaliiga nime – poliitilist tegevust saab tagasi viia eelmise sajandi teise poolde. Erakonna eelkäijate eesmärgiks oli Põhja-Itaalia niinimetatud Padaania nime all eraldamine Kesk- ja Lõuna-Itaaliast. Separatistliku liikumise põhjuseks loeti Põhja-Itaalia paremat arengutaset ja töökamaid inimesi, kelle arvelt peeti üleval vaesemaid Itaalia lõuna piirkondi. 1991. aastal koondusid piirkondlikud liikumised Põhjaliigaks ja järgmise aasta parlamendivalimistel sai uus erakond Itaalia parlamenti. Oma tegevuse ajal jõudis Põhjaliiga olla mitmel korral parempoolse koalitsiooni liige (Mölder ja Sazonov 2020: 212). 2001. aastal loobus erakond varasematest eraldumise plaanidest (Albertazzi ja McDonnell 2006: 954), kuid endiselt seisti kohalikule tasemele suurema otsustusõiguse andmise eest. samuti on erakonda läbi aegade iseloomustanud immigratsioonivastatus, mis varasemalt väljendus Itaalia sees toimuva lõunast põhja toimuvale rändele vastu seismisega.

Põhjaliiga tegevuses toimus märkimisväärne muutus 2013. aastal, kui erakonna ette otsa tõusis selle tänane juht Matteo Salvini. Tema juhtimisel on ettevõetud märkimisväärne valijaskonna

laiendamine, mis nõudis Põhjaliiga varasemate seisukohtade ümber vaatamist. Salvini ajal loobuti varasemast avalikust lõunaitaalaste vaenamisest. Selle asemel hakkas Põhjaliiga looma Lõuna-Itaaliasse enda sõsarliikumist Noi con Salvini, mis tegutseb Lõuna-Itaalia piirkondades. Kahe senini vastanduva poole ühendamiseks kujundati immigratsiooni küsimuse abil uus ohustav jõud. Selleks said vaesematest piirkondadest sisse rändavad majandusmigrandid, kes seavad ohtu kõikide niinimetatud tõeliste itaallaste heaolu. Teiseks võttis põhjaliiga üle varasemalt Silvio Berlusconi erakondade Forza Italia käes olnud parempoolse koalitsiooni juhtrolli, saavutades sellega 2018. aasta Itaalia parlamendivalimiste järel vaieldamatu paremtiiva juhterakonna tiitli. Sellega seoses on erakond liikunud lähemale paremkonservatiivsele kristlikdemokraatlikule valijale (Maccaferri ja Newth 2022: 288), kelle toetuse kasvatamiseks on Põhjaliiga aktiivselt võidelnud moraalikonservatiivsete põhimõtete eest.

Euroopa Parlamendi valimistel on Liiga oma tegevuse vältel esinenud üsnagi tagasihoidlikult. Alates oma loomisest 1991. aastal on Euroopa Parlamendivalimistel on nende toetus peegeldanud nende parlamendivalimiste positsioone, jäädes neljanda ja viienda koha vahele. Selles osas ei olnud muutuseid enne 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi kui Liiga saavutas esikoha, mis jätkas eelmisel aastal toimunud parlamendivalimistel saavutatud edu. Alates 2014. aastast on Liiga olnud parempopulistliku Identiteet ja Demokraatia fraktsiooni liige (Identiteet ja Demokraatia. Meist), olles ka üks selle loojatest.

2.1.2. Kreeka SYRIZA

SYRIZA, mis lahti kirjutatuna on eesti keeles Radikaalsete Vasakpoolsete Koalitsioon, moodustati liikumisena 2004. aastal (Font et al 2018: 169-170). Erakonnaks ühineti alles 2012. aastal, kui nende edu hakkas valimisliidu staatus pärssima. Seda tingis Kreeka erakondade seadus, mis jätab valimisliidud ilma valimisvõidu korral juurde antavatest lisakohtadest. Erakonna moodustasid kolmteist vasakäärmusliku, rohelist, euroskeptilist ja populistliku poliitilist rühmitust. Oma läbimurde poliitilisel areenil võlgneb SYRIZA paljuski 2008. aasta majanduskriisi ja sellele järgnenud eurokriisi tingitud elujärje halvenemisele (Mölder ja Sazonov 2020: 175-177). Vastandudes enda sõnutsi neoliberaalsele majanduskorrale ja lubades vastu töötada Euroopa Komisjoni, keskpanga ja rahvusvahelise valuutafondi poolt määratud kärpekavale, on SYRIZA õnnestunud valimistelt valimistele oma toetust aina enam suurendada. 2009. aastal tõusis SYRIZA juhiks Alexis Tsipras, kes juhib erakonda tänaseni. Tema juhtimisel jõudis erakond 2015. aastal valimisvõiduni ja juhtis valitust kuni 2019. aasta parlamendivalimisteni

SYRIZA seisukohti saab kirjeldada kui uusvasakpoolseid, mis on leidnud kandepinda senise majandusliku heaolu kokkuvarisemisest enim kannatanud ühiskonnagruppide hulgas (Stavrakakis 2015: 276). Majanduspoliitiliselt on nad seega riigi suurema sekkumise pooldajad. Siinkohal on SYRIZA seadnud nõudmisena kreeka abistamispaketide osas, et osa riigiettevõtete erastamisest teenitud rahast läheks kreeka majanduse toetamiseks, mitte ainult varasemate võlgade teenindamiseks (Kotroyannos, 2018). Võlgade osas on SYRIZA soovinud rohkem paindlikkust maksmise osas ja seatud tingimuste järgimise puhul. Samas on nad võrreldes kahe teise Kreeka äärmuserakonna – kommunistliku partei ja kuldse koidiku – kõrval jäänud eurotsooni jäämise pooldajateks. Samuti seistakse väärtus küsimuste uuenduslikumate meelsuste poole peal (Mölder ja Sazonov 2020: 175-177).

Euroopa Parlamendi valimistel osales SYRIZA esimest korda 2009. aastal. Esialgu jäädi viiendale kohale, kuid 2014. aastal õnnestus neil juba Kreekas võita, kuid 2019. aastal jäädi teiseks (Sazonov, Mölder 2020: 174). Samas jäi mandaatide arv samaks, mis 2015. aastal elik 6 saadikut. SYRIZA kuulub Euroopa Parlamendis Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete/Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete fraktsiooni.

2.1.3. Hispaania Podemos

Erakonnana alustas Podemos tegevust 2014. aastal, kuid selle juured viivad selle tagasi juba 2011. aastasse. Tollel aastal toimusid esimesed Los Indignadose (solvatud, alandatud) liikumise protestid, mis tõid Hispaania tänavatele sarnaselt Kreekale majanduskriisi tõttu kõige enam kannatanud inimesed. Paljuski kujunes erakonna alustalaks alla kolmekümne aastased, kellest kolmandik olid ilma tööta (Salvati 2021: 132). Protestid keerlesid paljuski ebaõiglase majanduse korralduse ümber, mis enamuse arvelt toetas rikkama vähemuse heaolu säilitamist. 2014. aastal koostati manifest, millest sai alguse poliitiline liikumine. 2015. aasta parlamendivalimistel saatis erakonda esimene edu ja võideti 69 kohta parlamendis. Järgnevatel parlamendivalimistel 2019. aasta aprillis ja novembris saavutati küll kesisem tulemus, kuid asuti koalitsiooni koos Hispaania sotsialistliku parteiga, kus tegutsetakse kuni tänase päevani.

Oma seisukohtadelt on Podemos sarnane SYRIZALE (Mölder ja Sazonov 2020: 174).. Ka nemadki seisavad vastu neoliberaalsele majanduskorrale, mis on kriisi tagajärjel hätta jätnud enamuse. Sarnaselt SYRIZALE soosivad nad riigi suuremat sekkumist majandusellu toetuste, maksude ja

muude jõukust ümberjagavate meetmetega. Oma seisukohtadelt ei pea Podemos end mitte äärmuslikuks vaid tsentristlikuks.

Euroopa Parlamendi valimistel on Podemose toetus kõikunud sarnaselt nende toetusele parlamendivalimistel. 2014. aastal võideti viis saadikukohta, kuid 2019. aastal laiemas vasakpoolse koalitsiooni osana kasvas mandaatide hulk üheteistkümneni. Sarnaselt SYRIZALE kuuluvad Podemose saadikud Euroopa Parlamendis Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete/Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete fraktsiooni.

2.2. Euroopa Liidu parlamendis

Töös uuritavad parempopulistlik erakond Liiga kuulub Euroopa Parlamendis samasse rühma ja euroopaülelisse „katuserakonda“ Identiteet ja Demokraatia. Vasakpopulistlike erakondade näiteriikideks on Podemos Hispaanias, SYRIZA Kreekas. Sarnaselt töös uuritavatele parempopulistlike erakondadele kuuluvad Podemos ja SYRIZA samasse Euroopa Parlamendis fraktsiooni Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete ja Põhjala Vasak-Rohelised. Euroopaülelise katuserakonna osas töös uuritavate vasakpopulistlike erakondade vahel erinevus. SYRIZA kuulub Euroopa Vasakparteisse ja Podemos sama partei lagunemise järel moodustatud parteisse Now The People.

2.2.1. Euroopa parlamendi fraktsioonide ja erakondade seisukohad.

Järgnevas alapeatükis annab autor ülevaate populistlike erakondade euroopa liidu tasemel fraktsioonidest ja erakondadest. Selle käigus kirjeldatakse nende koosseisu ja seisukohti, mille eest on uuritavad erakonnad Euroopa Parlamendis lubanud seista.

2.2.1.1. Parempopulistid: Identiteet ja Demokraatia.

Liiga kuulub samasse erakonda Identiteet ja Demokraatia, millel on oma fraktsioon ka Euroopa Parlamendis, kus antud riikide erakondade saadikud tegutsevad. Identiteedi ja Demokraatia näitel on tegemist Euroopa Parlamendi fraktsiooniga, kus on esindatud kümne euroopa liidu liikmesriigi populistlikud parempoolsed erakonnad. Sellesse fraktsiooni kuulub 65 saadikut ning see on suuruselt viies fraktsioon Euroopa Parlamendis. Suurema osa saadikutest moodustavad Itaalia Liiga, Prantsusmaa Rassemblement National ja Saksamaa Alternativ für Deutschland saadikud.

Oma fraktsiooni manifestis üheksanda ehk praeguse Euroopa Parlamendi koosseisu ajaks on Identiteet ja Demokraatia seadnud endale viis põhieesmärki (Identiteet ja Demokraatia. Põhikiri. 4-5). Esiteks võetud eesmärgiks seista Euroopa Parlamendis euroopa rahvaste vabaduse ja

otsustusõiguse kaitseks. Samuti soovitakse seista vastu laiemalt traditsiooniliste euroopa tsivilisatsiooni aluste õõnestamise vastu. Rahvaste kaitseks soovitakse seista vastu kasvava sissetuleku, mis muudaks euroopa rahvusliku koosseisu kardinaalselt. Selle tarbeks on vajalik suurendada Euroopa Liidu välispiiride kaitset, mis on ka antud grupi üks põhieesmärkidest sellel koosseisule. Lisaks sellele seistakse rahvusriikide vetoõiguse vähendamise katsetele ja soovitakse takistada uute valdkondade andmist euroopa liidule otsustamiseks. Antud juhul seistakse rahvusriikide otsustusõiguse kaitseks. Kolmandaks seatakse eesmärgiks seista juudi-kristliku maailmapildile rajaneva euroopa kaitseks. Selle saavutamiseks soovib Identiteet ja Demokraatia ametlikult lõpetada liitumisläbirääkimised Türgiga. Ja viimaks on seatud eesmärgiks takistada Euroopa Liidu tasemel maksude sisseadmisel, mida saab pidada samuti üheks osaks rahvusriikide rolli kaitseks.

2.2.1.2. Vasakpopulistid: Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised

Vasakpopulistid tegutsevad Euroopa Parlamendis Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa radikaalsed roheliste fraktsioonis. Oma katuserakonna kuuluvuse poolest on SYRIZA ja Podemos kahes erinevas vasakpopulistlikus erakonnas. Samas on kahe Euroopa Liidu erakonna ja fraktsiooni seisukohad põhiliste seisukohtade osas endiselt teineteisele vägagi lähedased. Fraktsiooni kuulub 39 saadikut (GUE/NGL. Members), kellest kõige enam esindajaid, kuus saadikut, kuulub SYRIZA ridadesse. Podemosel on fraktsioonis koos oma liitlastega samuti kuus esindajat.

Vasakpoolsed on seadnud oma eesmärkideks oma loomisest peale seista enda sõnutsi euroopa liidu eest, mis on näoga rahva poole (European Left Party. Manifesto. 3-14). Selle tarbeks tegutsetakse tööliste, keskkonna, naiste õiguste ning rahu ja inimõiguste kaitseks. Tööliste kaitsmiseks soovitakse euroopa liidu poolset tuge nende õiguste kaitseks tööandjate eest. samuti seistakse vastu kapitali ja teenuste vaba liikumise eelistamisele töötajate ees. Ühe sihina nähakse finantskapitali maksustamist. Sissetuleku küsimuses seistakse vastu rännet piiravatele poliitilistele otsustele. Keskkonna kaitseks soovitakse astuda radikaalsemaid samme näiteks kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamiseks. Soolise võrdõiguslikkuse ja seksuaalvähemuste küsimuses seistakse võrdsuse ja austuse kasvatamise eest. samal ajal deklareeritakse pühendumist kõikide usuliste poliitiliste vaadete kaitsele. Rahu küsimuses soovitakse seista euroopa relvastuse vaba piirkonna eest, et anda eeskuju ka ülejäänud maailmale rahuliku koostöö võimalikkusest.

Tabel 2: Fraktsioonid populismi tunnuste lõikes

Populismi tunnus	Identiteet ja Demokraatia	Euroopa Vasakpoolsed /Põhja-Euroopa radikaalsed rohelised
Eliidivastatus	Euroopa Liidu Komisjon ja muu Liidu taseme bürokraatia	Majanduslik eliit ja neid toetav ametnikkond
Rahvas	Liikmesriikide kodanikud	Kõik Euroopa Liidu elanikud
Nägemus Euroopa Liidust	Rahvusriikide ühendus	Avatud ja kaasav piirideta ühendus

Allikas: autori koostatud

2.3. Euroopa Parlamendi töökorraldusest.

Euroopa sõe ja terase ühenduse moodustamise järel moodustasid liikmesriigid parlamendisaadikute tasemel esinduse, kus tegutsesid liikmesriikide saadikud oma põhitöö kõrvalt (Euroopa Parlament. Aluslepingud ja Euroopa Parlament. 1979. aastast hakati esindajaid esmakordselt valima. Esialgu oli Euroopa Parlamendi tegevus üsnagi piiratud, sest sellel organil puudus seadusandliku tegevuse volitused. Enne Euroopa Liidu aluslepingute täiendamist oli seadusandlik võimekus olemas vaid komisjonil. Alates 1975. aastast on parlamendi osalus järjest enam suurendatud. Esialgu anti parlamendile järelevalve roll Euroopa Liidu raamatupidamisesse. Seejärel anti 1987. aasta Ühtse Euroopa lepinguga parlamendile õigus kinnitatud või tagasi lükata uue liikmesriigi vastuvõtmine. 1997. aasta amsterdami lepinguga anti Euroopa Parlamendile koos euroopa Liidu nõukoguga suurem otsustusõigus valdkondades, kus rakendatakse Euroopa Liidu tasemel õigusnorme. 2007. aasta Lissaboni lepingu alusel on Euroopa Parlamendil ja samaaegselt liikmesriikide parlamentidel ja kodanikel suurem otsustusõigus seadusandluse kujundamisel. Seadusandva võimu osas muutus europarlament võrdväärseks seadusandjaks komisjoniga. Euroopa Parlamendile anti sealjuures suurem eelarvepädevus, mis vähenes euroopa komisjoni arvelt. Samuti Euroopa Parlamendil suur roll komisjoni presidendi ametisse saamisel.

3. Metodoloogia

Töö eesmärgiks on uurida, kuidas on tegutsenud populistlike erakondade esindajad oma Euroopa Parlamendis aastatel 2019-2021. Selle tarbeks uuritakse nende erakondade esindajate tegevust parandusettepanekute välja toomisel erinevatele eelnõudele. Selle tarbeks kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit, et tuvastada eelnõudest konkreetsete erakondade seisukohtade tunnuseid. Selle tarbeks kasutatakse Euroopa Parlamendi dokumendiregistris olevaid dokumente. Uurimisobjektideks on Itaalia Liiga, Kreeka SYRIZA ja Hispaania Podemos.

Dokumendiregistris kajastatakse toimunud komisjonide istungite päevakordi ja hääletustulemusi (eMeeting). Sealjuures tuuakse välja ka osade resolutsioonide parandusettepanekud, mida esitavad komisjoni liikmetest saadikud. Parandusettepanekute juures tuuakse välja selle esitanud saadikute nimed ja nende fraktsioon.

Euroopa Liidule mõju hindamiseks analüüsib töö autor parem- ja vasakpopulistlike saadikute tegevust Euroopa Parlamendis. Oma tegevusega annavad saadikud panuse Euroopa Liidu seadusloomesse, millega kujundatakse Euroopa Liitu ennast. Seetõttu on neil erakondadel, mille eesmärgiks on liitu seestpoolt uuendada enda maailmavaatele lähedasemas suunas, oma roll Euroopa Liidu suuna mõjutamisel. Töö eesmärgiks on tuvastada, kas see roll on arvestatav või tagasihoidlik. Selle tuvastamiseks vaadeldakse, millises suunas esitatud parandusettepanekutega soovitakse Euroopa Liitu suunata.

Kuna töö eesmärgiks on uurida populismi elementide esinemist nende saadikute seisukohtade väljendamistes, siis analüüsitakse nende erakondade saadikute poolt esitatud parandusettepanekuid. Ettepanekute sõnastusest otsitakse konkreetseid seisukohti, milles kajastuvad nende erakondade euroopa liidu taseme katuserakondade seisukohad. Selle tarbeks võrreldakse esitatud ettepanekuid vastava valdkonna seisukohtadega, mis pärinevad Euroopa Parlamendi fraktsioonide ja Euroopa Liidu ülest erakondade platvormidest. Samuti vaadeldakse nende erakondade seisukohti kõrvutatuna varasemate uurimuste leidudega. Uuritavate dokumentide valikus lähtus töö autor komisjonide töö ülesannetest ja valis välja dokumendid, mis esindavad selle komisjoni tegevust kõige laiemalt. Parandus- ja muudatusettepanekute valis töö autor välja kolm parandusettepanekut, mille esitasid uuritavate erakondade saadikud lähtuvalt oma Euroopa Parlamendi fraktsiooni ja Euroopa Liidu ülest erakondade platvormide seisukohtadest, mis on üldistatuna esitatud tabelis 2 (Tabel 2).

Uuritavaid erakondi on kolm, mille hulgas on üks parempopulistlik ja kaks vasakpopulistliku erakonda. Parempopulistlike erakondade esindaja on Itaalia Liiga ja vasakpopulistlike erakondade näideteks on Kreeka SYRIZA ja Hispaania Podemos. Erakondade valiku on tinginud asjaolu, et kõik kolm erakonda on kuulunud oma koduriigi valitsustesse. Ühe parempopulistliku erakonna valiku tingis asjaolu, et võrreldes vasakpopulistlike erakondadega on neil oma liikmesriigi suuruse tõttu rohkem mandaate kui kahel vasakpopulistlikul erakonnal. Teiseks asjaoluks oli uuritaval parempopulistlikul erakonnal on esindajad kõigis uuritavates komisjonides. Kahe vasakpopulistliku erakonna valimise tingis asjaolu, et nad kuuluvad erinevatesse Euroopa Liidu ülestesse erakondadesse. Samas kuuluvad vasakpopulistlikud erakonnad samasse Euroopa Parlamendi fraktsiooni, mille tõttu käsitleb töö autor neid analüüsis ühes fraktsioonis, kus nad esindavad oma valijate huve. Teiseks tingis kahe erakonna valimine nende saadikute arv võrreldes Liiga esindajate arvuga. Uuritavate erakondade saadikute tegevuse analüüsimiseks kasutatakse nende erakondade Euroopa ülestesse erakondade avalike seisukohti. Saadikute valikul lähtus töö autor nende fraktsiooni ja komisjoni kuuluvusest.

3.2. Fraktsioonid ja komisjonid

Saadikud jagunevad Euroopa Parlamendis fraktsioonidesse. Fraktsiooni moodustamiseks on vaja vähemalt 23 saadikut veerandist liikmesriikidest. Praeguses koosseisus tegutsevad seitse fraktsiooni. Fraktsioonide ülesanne on anda komisjonides loodud eelnõudele ja esitatud raportitele oma tagasiside. Fraktsiooni seisukoht kujundatakse koosolekul enne täiskogu istungit. Fraktsioonil ei ole lubatud mõjutada liikmete hääle andmise otsuseid (Euroopa Parlament. Fraktsioonid).

Parlamendile omaselt toimub Euroopa Parlamendis ettevalmistav töö samuti erinevates komisjonides, mida on Euroopa Parlamendis 20. Komisjoni töö juhtimise eest vastutavad eesistuja, juhatus ja sekretariaat. Komisjonis valmistatakse ette eelnõud, võetakse vastu komisjonis töötavate saadikute raporte vastava komisjoni valdkonda kuuluvate teemade osas ning vajadusel antakse hinnang euroopa komisjonilt tulevatele eelnõudele. Samuti tegutsevad Euroopa Parlamendis laiendatud töörühmad, mis tegelevad konkreetsete komisjonide vahelist koostööd vajavate küsimustega, näiteks tehisintellekti ja väärinformatsiooni leviku tõkestamine. Erinevalt komisjonidest puudub laiendatud töörühmadel õigus väljendada parlamendi nimel ametlik seisukohta, sest tegemist ei ole Euroopa Parlamendi ametliku organiga (Euroopa Parlament. Komisjonid).

Töös uuritakse valimis olevate erakondade Euroopa Parlamendi saadikute tegevust välisasjade, kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjonis, keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjonides. Valitud komisjonide valiku tingisid järgenud asjaolud. Esiteks on töö tarbeks vajalik võimalik laialdane ülevaade nende saadikute tegevusest Euroopa Parlamendis. Teiseks on nendes kolmes komisjonis toimuv seadusandlik tegevus laia mõjupinda omav. Seetõttu on oluline kõigile erakondadele omada oma esindajat nendes komisjonides. Järgnevas alapeatükis antakse ülevaade nende komisjonide ülesannetest ja kuidas neid ülesandeid täidetakse.

3.2.1. Välisasjade komisjon

Euroopa Parlamendi kodukorra lisa VI, I alusel on välisasjade komisjoni ülesandeks edendada välispoliitikat ning teostada järelevalvet tehtud sammude osas (Euroopa Parlament. Kodukord. Lisa VI, I). Eelneva teostamisel lähtutakse Euroopa Liidu ühisest välis- ja julgeolekupoliitika ja ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika alustest. Viimase osas toetab välisasjade komisjoni julgeoleku- ja kaitse allkomisjon. Teiseks teostatakse järelevalvet Euroopa välisteenistuse tegevuse osas. Kolmandaks tugevdatakse poliitilisi suhteid Euroopa Liidu väliste riikidega koostööprogrammide või rahvusvaheliste lepingute abil. Antud eesmärgi täitmisel toetab välisasjade komisjoni tegevust inimõiguste allkomisjon, mille ülesandeks on tagada kõigi liidu välispoliitika suundade ja Euroopa Liidu inimõiguste poliitika omavahelise sidususe.

3.2.2. Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon.

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon tegeleb Euroopa Parlamendis enamiku Euroopa Liitu julgeolekut ja õigusruumi puudutavate küsimustega. Vältides sekkumist liikmesriikide enda õigusruumi eripäradesse on komisjoni eesmärgiks tegeleda küsimustega, mis omavad Euroopa Liidu kui terviku jaoks olulist tähtsust, näiteks kodanikuõiguste kaitse ja rahvusvahelise kuritegevuse tõkestamisega seotud küsimused. Komisjoni ülesanded on vastavalt Euroopa Parlamendi kodukorra lisa VI punktile XVII (Euroopa Parlament. Kodukord. lisa VI, XVII) järgnevad. Esiteks kodanikuõiguste, inimõiguste ja põhiõiguste kaitse Euroopa Liidu territooriumil, mis tugineb Euroopa Liidu aluslepingutele ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartale. Antud tegevuse näiteks on võitlus rassilise diskrimineerimise vastu. Teiseks tegeletakse isikuandmete töötlemise läbipaistvuse ja kaitse teemalise õigusloomega. Loodud õigusaktidega soovitakse Euroopa Liidus tagada isikuandmetega vastutustundliku ümber käimist, mis omakorda ei piiraks kuritegevuse vastast tegevust. Kolmandaks teostatakse järelevalvet Euroopa Liidu õiguskaitsevaldkonna ametkondade üle, näiteks Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania

Seirekeskuse üle. Viimaks tegeletakse liikmesriigi poolt toime pandud tõsise rikkumise tuvastamisega.

3.2.3. Keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon.

Antud komisjoni ülesandeks on tegelda Euroopa Liidu keskkonnaküsimustega. Komisjoni ülesanded on vastavalt Euroopa Parlamendi kodukorra lisa VI punkt VIII (Euroopa Parlament. Kodukord. Lisa VI, VIII) alusel järgmised. Esiteks tegeletakse erinevate keskkonnapoliitika ja keskkonnakaitsemeetmete valdkonna seadusloomega. Näiteks kliimamuutuste mõjudega tegelemiseks loodavad regulatsioonid. Teiseks tegeletakse säästva arengu tagamisega rahvusvaheliste meetmete ja kokkulepetega, mille eesmärgiks on keskkonna kaitsmine. Kolmandaks tegeletakse keskkonnale tekitatud kahjude kõrvaldamise korraldusega. Keskkonna küsimuste osas teostab keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon järelevalvet vastavate Euroopa Liidu ametkondade, näiteks Euroopa Keskkonnaagentuuri üle. Neljandaks on komisjoni tegevusvaldkonnaks erinevad rahvatervise küsimused, näiteks rahvatervisealased programmid ja erimeetmed ja järelevalve rahvatervisega tegelevate Euroopa Liidu ametkondade, näiteks Euroopa Ravimiameti üle. Viiendaks tegeletakse toiduohutuse küsimustega, näiteks veterinaaria-alased õigusaktide koostamisega, mis käsitlevad inimeste tervise kaitset. Samuti teostab komisjon seoses toiduohutuse küsimusega järelevalvet valdkonnaga tegelevate Euroopa Liidu ametkondade, näiteks Euroopa Toidu- ja Veterinaarameti üle.

4. Analüüs

4.1. Välisasjade komisjon

Järgnevalt toob autor välja töös uuritavate Euroopa Parlamendis esindatud parem- ja vasakpoolsete populistlike erakondade saadikute poolt esitatud parandusettepanekud.

Raportis esitatakse Euroopa Parlamendi välisasjade komisjoni poolsed ettepanekud Euroopa Liidu seisukohtade kujundamiseks seoses toimuva ÜRO peaassamblee 75. istungjärguga. Raportile esitati välisasjade komisjoni liikmete poolt 268 parandus- või muudatusettepanekut.

„...arvestades, et Türgi on juba mõnda aega Vahemere ja Kaukaasia piirkonnas ekspansiivset poliitikat rakendanud, mis on vastuolus nii Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika ning NATO poliitika ja väärtustega, õõnestades sellega kahe piirkonna stabiilsust ja rahu ning ohustades samal ajal heanaaberlike suhteid“ (Euroopa Parlament 2020d. Identiteet ja Demokraatia, 5 saadikut, kellest kaks Liigast: Ceccardi ja Bonfrisco)

Antud parandusettepanekust, mille esitasid Identiteet ja Demokraatia fraktsiooni esindajad on võimalik näha viiteid nende platvormis olevale prioriteedile praeguses Euroopa Parlamendi koosseisus. Antud muudatusettepanek peegeldab kavatsust jätta Türgi tulevikus ilma Euroopa Liiduga liitumise võimalusest. Selle eesmärgi saavutamiseks soovisid saadikud lisada Euroopa Parlamendi poolsetesse ettepanekutesse resolutsiooni, mis juhib konkreetselt tähelepanu Türgi agressiivsemale tegevusele. Selle all viidatakse Türgi tegevusele Vahemere piirkonna gaasivarudele ligipääsu huvides merepiiride rikkumisi Küprose ümbruses ja nende toetust Aserbaidžaanile viimase Artsahhi piirkonnas toimunud sõja ajal.

„...rõhutada rahvusvahelise õiguse normide ja põhimõtete, näiteks territoriaalse terviklikkuse, enesemääramise, heastava taandumise ja jõu kasutamata jätmise alusel konfliktide lahendamise tähtsust“ (Euroopa Parlament 2020d. Identiteet ja Demokraatia, 2 saadikut, kes mõlemad on Liigast: Bonfrisco ja Ceccardi)

Järgneva parandusettepanekuga sooviti lisada rapordi punkt 1 alapunkt ba. Punktis 1 alapunkt b-s antakse soovitus Euroopa Liidu esindajatel seista vastu vastanduvale mitme võimukeskusega maailmale, vaid edendada mitme võimukeskusega maailma, kus need võimukeskused tegutsevad universaalses väärtusruumis, kus kõik osapooled austavad rahvusvahelise õiguse norme ja

seisavad universaalsete inimõiguste kaitsel. Antud muudatusettepanekuga soovivad parempoolsed Euroopa Parlamendi saadikud juhtida tähelepanu rahvusvahelises õiguses poolt kaitstud rahvaste enesemääramise õigust ja territoriaalse terviklikkuse kaitse vajalikkusele. Seda saab seostada ka esimese parandusettepanekuga, kus juhti tähelepanu Küprose ümbruses toimuvale merepiiri rikkumistele Türgi poolt, millele juhitakse samale raportile esitatud muudatusettepanekus 186:

„...arendada veelgi enam ELi vahendamisvõimekust, et koostoimes ÜRO pingutustega ennetada ja ohjata kriise, nagu praegune kriis Küprose ranniku lähedal, ning lahendada konflikte, näiteks Mägi-Karabahhi piirkonnas pooleliolev kriis – hea näide ELi toetusest ÜRO juhitalvavale vahendusprotsessile ja koostoime kohta sellise protsessiga on Berliini protsess;“ (Euroopa Parlament 2020d. Identiteet ja Demokraatia, 3 saadikut, kellest 2 on Liigast: Bonfrisco ja Ceccardi)

soovivad samad saadikud otsesõnu rõhutada Türgi tegevust piirkondlikes konfliktides kas otseselt või kaudselt ohustades teiste riikide territoriaalset terviklikkust.

Seoses parempoolsete populistlike erakondadele olulise rände küsimusega, tegid nende erakondade saadikud samuti muudatus ettepaneku. Selle muudatusettepanekuga sooviti eemaldada järgnev resolutsioon raportist täielikult:

„...tegeleda rände ja sundrändega ning teha koostööd nii üleilmse rännet käsitleva kokkuleppe kui ka üleilmse pagulasi käsitleva kokkuleppe rakendamisel; toetada ja tugevdada asjakohaste ÜRO asutuste, näiteks ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti ja ÜRO Palestiina pagulaste abiorganisatsiooni tööd;“(Euroopa Parlament 2020d, Identiteet ja Demokraatia, 3 saadikut, kellest 2 on Liigast: Ceccardi ja Bonfrisco)

Resolutsiooni eemaldamise ettepaneku tõstatamise tingis asjaolu, et parempoolsete populistide sellele Euroopa Parlamendi koosseisule seatud eesmärgiks on olnud seista vastu piiramatu rände ja piiramatul arvul sisserändajate lubamisele Euroopa Liitu. Samuti on nende erakondade saadikud tõstnud eesmärgiks seista vastu rahvusriikide otsustusõiguse vähenemisele. Üheks rahvusriikide otsustusõigust piiravaks asjaoluks on antud resolutsiooni näitel kavatsus tugevdada pagulaste tegelevate ÜRO asutuste tööd. Kuna rahvusvahelise organisatsiooni asutuse tegevus võib piirata nende erakondade silmis rahvusriikide otsustusõigust.

Vasakpopulistlike saadikute poolt esitatud muudatusettepanekute hulgas leidub mitmeid ettepanekuid seoses rahvusvahelise relvastuse kontrolli rõhutamisega. Relvastuse kontrolli parandamiseks pakuti vasakpopulistlike saadikute osalusel välja muudatusettepanek 85:

„...kutsuda peamisi tuumarelvariike üles lõpetama relvakontrolli režiimist taganemine ja saavutama edu tuumarelvakontrollialastel läbirääkimistel; kutsuda Ameerika Ühendriike ja Venemaad üles alustama vastastikuse usalduse loomist, et taastada dialoog selle üle, kuidas luua uusi relvastuskontrollisuhteid;“ (Euroopa Parlament 2020d, Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 5 saadikut, kellest 1 on SYRIZAst ja 2 Podemosest: Kouloglou, Ruiz ja Pineda)

Selles muudatusettepanekus rõhutatakse vajadust, et Euroopa Parlamendi soovitustes kutsutakse Euroopa Liidu nimel üles tuumarelvi omavaid riike üles suuremale vastutusele. Selle jaoks soovitakse rõhutada välisasjade komisjoni soovitustes rõhutada tuumarelvastuse kontrollimise leppete olulisust. Tuumarelvastust piirava muudatusettepaneku esitamine on kooskõlas vasakpopulistide platvormis seatud eesmärgiga seista Euroopa Liidu rolli eest maailmas rahu tagajana.

Teise muudatusettepanekuna võetakse vaatluse alla vasakpoolsete populistide poolt esitatud parandusettepaneku raporti punkti 1 alapunktile f. Antud punktiga soovisid selle esitanud saadikud täiendada alapunkti f, mis rõhutab Euroopa Liidu rolli ÜRO inimõiguste kaitse ja edendamise eest seismisel. Sellega seoses esitati järgnev resolutsiooni ettepanek:

„...võtta kasutusele uus algatus Rahvusvahelise Kriminaalkohtu rolli tugevdamiseks, et edendada vastutust ja lõpetada karistamatus; kutsuda kõiki ÜRO liikmesriike üles Rooma statuudi ratifitseerimise kaudu Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga ühinema ning ergutada neid ratifitseerima Kampala muudatusi“ (Euroopa Parlament 2020d, Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 5 saadikut, kellest 1 SYRIZAst ja 1 Podemosest: Kouloglou ja Ruiz)

Selle muudatusega soovitakse suurendada Rahvusvahelise Kriminaalkohtu rolli rahvusvahelise õiguse normide rikkumiste lahendamisel. Arvestades, et tegemist on täiendava punktiga alapunktile, mis käsitleb Euroopa Liidu rolli inimõiguste kaitset, siis sellise muudatusettepaneku tõstatamisel on seos vasakpoolsete populistide platvormiliste seisukohtadega. Oma platvormis on

nad rõhutanud, et nende saadikute eesmärgiks on seista inimõiguste kaitsel ja tegutseda Euroopa Parlamendis Euroopa Liidu vastutuse suurendamiseks. Seetõttu on sellise parandusettepaneku tõstatamine näide sellest, kuidas viiakse ellu inimõiguste kaitsmise lubadus Euroopa Liidu ühtse välispoliitilise positsiooni kujundava raporti täiendamisel.

Oma platvormis on vasakpoolsed populistlikud erakonnad lubanud seista rände ja sisserändajatega seotud küsimuse õiglase lahenduse eest. Rände osas on lubanud vastu seista rangemale piirikontrollile, vaid seisnud võimalikult väheste tõketega rände eest. Inimeste rändega seotud küsimuste lahendamiseks esitati vasakpoolsete populistlike erakondade saadikute osalusel järgnev uue resolutsiooni ettepanek:

„...töötada üleilmse rännet käsitleva kokkuleppe rakendamise edu nimel; edendada rahvusvahelist koostööd pandeemiast tulenevate rändajate kõige pakilisemate probleemide lahendamiseks; reageerida haavatavas olukorras olevate rändajate vajadustele, tunnustada ja hinnata võõrtöötajate tegelikku rolli, tagada neile hüvitamine, õiglase kaitse ja õigus pereelule;“
(Euroopa Parlament 2020d, Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 4 saadikut, kellest 1 on SYRIZAst ja 1 on 1 Podemosest: Kouloglou ja Ruiz)

Resolutsiooni ettepanekus tõstatatakse ettepanek lisada Euroopa Parlamendi välisasjade komisjoni poolsetesse soovitusesse kavatsus töötada inimeste rännet reguleeriva rahvusvahelise lepingu nimel. Teiseks soovitakse sisserändajate probleemide lahendamisel teha suuremat rahvusvahelist koostööd. Rändeküsimusega tegelemine ja sisserändajate õiguste kaitse on esindatud vasakpoolsete populistlike erakondade platvormides. Täpsemalt on seatud enda sihtideks seista range piirkontrolli vastu, mis vasakpoolsete populistide silmis on ebaproportsionaalselt range meede. Sisserändajate puhul on platvormiline eesmärk seista nende õiguste kaitsel. Selle näiteks on antud resolutsiooniettepanekus kavatsus reageerida sisserändajate haavatavale olukorrale, nende rolli tunnustamine ja nende õiguste kaitsmine ebavõrdsetes olukordades, kus neid on kerge ära kasutada.

Välisasjade komisjonis tehtud muudatusettepanekute sisust on näha, et mõlemate uuritavate poolte erakondade saadikud seisavad oma platvormides välja öeldud seisukohtade eest. parempoolsete populistlike erakondade saadikute puhul oli selleks Türgi rolli rõhutamine. Selle raames rõhutati muudatusettepanekutes Türgi riigi usaldusvääruse puudumist välispoliitilise suhtluse partnerina. Selles osas toodi välja Türgi osalus Mägi-Karabahhi piirkonna konflikti kaudse osalisena ja nende

roll Küprose majanduspiiri nihutamisel endale kasulikkus suunas. Selle raporti raames tegid parempoolsete populistlike erakondade Euroopa Parlamendi saadikud ettepaneku jätta välja rännet puudutav resolutsioon. Seda tingis asjaolu, et sellises sõnastuses soosis see rahvusriikide otsustusõiguse piiramist, mille ära hoidmine on parempoolsete populistlike erakondade üks eesmärkidest selles Euroopa Parlamendi koosseisus.

Vasakpoolsed populistlikud erakondade saadikud tõstatisid töös analüüsitud ettepanekutes samuti oma platvormis välja öeldud seisukohtade eest. esiteks seisti välja öeldud rahuliku kooseksisteerimise eest. Töös kasutatud parandusettepanekuga sooviti selle eesmärgi toetuseks Euroopa Parlamendi välisasjade komisjoni raporti lisada resolutsioon relvastuse kontrolli ning täpsemalt tuumarelvade kontrollimise jõustamiseks. Teiseks sooviti inimõiguste kaitseks lisada resolutsioon, millega kutsutakse üles Rahvusvahelise Kriminaalkohtu vastusala laiendamisele. Kolmandaks tõstatati ettepanek seista rände korraldamise ja sisserändajate austamist puudutav resolutsioon. Rände korralduse osas sooviti, et Euroopa Parlamendi välisasjade komisjoni raportis oleks lisatud rännet reguleeriva lepingu algatus. Sisserändajate õiguste osas sooviti, et raporti soovitusel pöörataks tähelepanu sisserändajate õigluskule olukorrale ja nende väärrika kohtlemise olulisusele.

Tabel 3: Välisasjade komisjon

Identiteet ja Demokraatia	Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised	Mõjud Euroopa Liidule
Türgi, kui oht rahvusvahelisele korrale.	Relvastuskontrollile, näiteks tuumarelvade leviku tõkestamisele, tähelepanu juhtimine	Parempopulistid: rõhutavad konkreetset ohtu Türgi näitel. Vasakpopulistid: rahvusvaheline koostöö relvastuse leviku tõkestamiseks.
Rahvusvahelise koostöö vajadus rände põhjustega tegelemiseks.	Rändele sunnitud inimeste kaitsmine tagakiusamise eest rahvusvahelisel tasandil	Parempopulistid: rände põhjustega tegelemine. Vasakpopulistid: rändele sunnitude kaitse

Rõhutada rahvusvahelise õiguse normide ja tavade olulisust konfliktide lahendamisel.	Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tugevdamine inimõiguste rikkumisega paremaks menetlemiseks.	Parempopulistid: rahvusvahelise õiguse rakendamine traditsiooniline rakendus. Vasakpopulistid: inimõiguste kaitseks kohtu rakendamine
--	---	--

Allikas: autori koostatud

4.2. Kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjon

Järgnevas alapeatükis analüüsib autor uuritavate erakondade Euroopa Parlamendi saadikute esitatud parandusettepanekuid kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonis.

Parempoolse populistliku erakonna saadik pakkus välja enda esitatud arvamuste pakatile täpsustavaid muudatusettepanekuid, võrreldes mustandis välja pakutud sõnastusega. Antud dokumendi koostamise eesmärgiks on anda siseturu- ja tarbijakaitsekomisjonile edasi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni poolset ettepanekud, kuidas digitaalne ühisturg tulevikus toimiks paremini ning tehisintellekti võimaluste parem rakendamine Euroopa Liidu tarbijate heaolu jaoks. Järgnevalt toob autor välja järgnevad parandusettepanekud:

„...arvestades, et koroonaviiruse põhjustatud kriisi ja selle märkimisväärse mõju tõttu inimeste elule seoses digitaalsete vahendite ulatuslikuma kasutamisega on saanud selgeks, et tehisintellekti kasutamiseks on kiiremas korras vaja luua usaldusväärne ja turvaline raamistik;“ (Euroopa Parlament 2020c. Identiteet ja Demokraatia, 1 saadik, kes on Liigast: Tardino)

Antud ettepaneku sisuks on ettepanek kiiremas korras luua tehisintellekti võimaluste kasutamiseks raamistik. Sellises sõnastuses soovib muudatusettepaneku esitanud saadik laiendada Euroopa Liidu seadusandliku tegevuse kaudu toimuvat valdkondliku reguleerimist. Vastavalt parempoolse populistlikule platvormile on see ettepanek vastavuses kavatsusega hoida Euroopa Liitu oma varasemas seisus, kus tegemist oli majandusliku ühendusega mitte Identiteedi ja Demokraatia

fraktsiooni liikmete silmis poliitilise ühendusega, milliseks see on praegusel ajal kujunenud. Järgnevalt esitas saadik ettepaneku lisada ettepanekute hulka järgmises sõnastuses ettepanek:

„...arvestades, et praegune ELi õigusraamistik, sealhulgas tarbijaõigustik ning tooteohutus- ja vastutuseeskirjad ei ole tehisintellektist, robotikast ja seonduvast tehnoloogiast tulenevate riskide tõhusaks ohjamiseks alati otstarbekohased;“ (Euroopa Parlament 2020c Identiteet ja Demokraatia, 1 saadik, kes on Liigast: Tardino)

Selle muudatusettepanekuga soovis saadik täiendada esialgset ettepanekut, kus rõhutati tehisintellekti kasutamise kaasnevaid ohte andmete kasutamise viisidega ja sellega kaasnevate eetiliste küsimustega. Siinkohal on ettepaneku esitanud autor rõhutanud Euroopa Liidu senise õigusliku raamistiku puuduseid uute tehnoloogiate tulekuga. Täpsemalt ei taga saadiku arvates senised eeskirjad piisavalt head kaitset andmete kogumise praktiliste ja eetiliste probleemidega tegelemisel. Lähtudes Identiteedi ja Demokraatia platvormist on see ettepanek samuti kooskõlas Euroopa Liidu majandusühendusena hoidmise eesmärgiga.

vasakpoolsete populistide erakondade tegevust kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjonis analüüsib töö autor Seadusliku töö rände raportile esitatud parandusettepanekute näitel. Raporti valiku tingis asjaolu, et need erakonnad on oma platvormis deklareerinud töötajate kaitset majandusvaldkonna tegutsejate poolse ebaõiglase kohtlemise eest. Töö tarbeks toob autor välja järgnevad muudatusettepanekud:

„...arvestades, et ülemaailmne turvalise, korra kohase ja seadusliku rände kokkulepe tõhustab rändevalast koostööd ja tunnustab kõigi riikide jagatud vastutust teineteise rändega seotud vajaduste ja murede lahendamisel ning üldist kohustust austada, kaitsta ja täita kõigi rändajate inimõigusi, hoolimata nende rändestaatusest, edendades samal ajal kõigi kogukondade turvalisust ja jõukust;“ (Euroopa Parlament 2020b. Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 3 saadikut, kellest 1 on Podemosest: Arza)

Antud muudatusettepanekuga soovivad selle tõstatanud saadikud lisada raporti uue resolutsiooni, mis puudutab töötajate rände küsimust. Raporti lisatava punkti sisuks on ettepanek parandada riikide koostööd sisserändajatega seonduvate probleemide lahendamisel. Samuti soovikase tähelepanu juhtida üldisele kohustusele, mille alusel peavad riigid seisma sisserändajate õiguste kaitseks ja tagama neile võimaluse rände sihtriigis elada väärikalt. Antud ettepaneku sisus on ära

tuntav vasakpoolsete populistide eesmärk tagada sisserännanutele väärlikaks eluks tarvilikud vahendid. Selleks soovivad vasakpoolsed populistlikud erakonnad tagada oma platvormi järgi sisserännanutele võrdsed õigused ja nende kaitse. Teiseks on nende platvormis ette nähtud riikide vaheline koostöö tegemine universaalsete õiguste kaitseks, mida oma korda toetab antud resolutsioonis välja pakutud sõnastus riikidevahelisest koostööst sisserännanud inimestega seotud probleemide lahendamisel. Järgnevalt tõstatati vasakpoolse populistliku erakonna saadiku osalusel järgnev resolutsiooni lisamise muudatusettepanek:

„...tagada tuleb kolmandate riikide kodanike õiglane kohtlemine kvalifikatsiooni ja oskuste hindamise, tunnustamise ja sertifitseerimise protsessis;“ (Euroopa Parlament 2020b. Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 3 saadikut, kellest 1 on SYRIZAst ja 1 Podemosest: Arvanitis ja Arza)

Antud resolutsiooniga soovitaks rapordi punktile 18 alapunkt. Punktis 18 käsitletakse töötajate oskuste hindamist ja diplomite sertifitseerimise lihtsustamist Euroopa Liidus. Sealjuures on raportis soovitatud lihtsustada kolmandates riikides omandatud teadmiste ja oskuste tunnustuste sertifitseerimist. Selle tegevuse lihtsustamiseks on punktis 18 välja toodud nõue, et liikmesriigid tegeleksid juba varasemalt võetud ülesandega koostada ja ellu rakendada varasemad kokkulepped, mis käsitlevad oskuste hindamise ühtlustamist. Saadikud soovivad siinjuures lisada alapunkti, mis tagaks kolmandate riikide kodanikele õiglast kohtlemist selles protsessis. Seda resolutsiooni ettepanekut saab omakorda seostada vasakpoolsete populistide platvormis välja öeldud seisukohaga, kus nad lubavad seista sisserännanute õiglase kohtlemise eest. tagades kolmandatest riikidest sisserännanute kutseoskuste hindamise ja tunnustamise võrdväärselt Euroopa Liidu riikidest pärit töötajate kutseoskuste hindamise ja tunnustamise nõuetega. Kolmandaks toob autor välja järgmise parandusettepaneku:

„...toonitab, et seaduslikud rändekanalid peaksid olema seotud piiriüleste tööturgude avamise poliitikaga mitmete riikide ja mandrite vaheliste partnerluste kaudu ning mitte olema suunatud ainult Euroopale; rõhutab selles osas, et koostöö kodanikuühiskonnaga viisil, mis soodustab allhangete asemel koostööd, on selles valdkonnas kestliku edasiliikumise jaoks otsustava tähtsusega;“ (Euroopa Parlament 2020b. Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 3 saadikut, kellest 1 on SYRIZAst ja 1 Podemosest: Arvanitis ja Arza)

Antud parandusettepanekuga soovisid saadikud täiendada raporti punkti 19. selles punktis seatakse eesmärgiks tihendada koostööd seadusliku rände tagamiseks kogu maailmas. Selle eesmärgi tingis vajadus vähendada ebaseadusliku rännet ja sellest kasuteenivate inimeste hulka. Antud punktis panustatakse eelnevatele meetmetele, et luua kõigile sisserändavatele töötajatele võrdsem ja kaitstum töökeskkond. Saadikud soovisid lisada antud punktile täpsustava alapunkti. Selles rõhutatakse, et seaduslikud rändekanalid peavad olema nii rände lähte- kui sihtriigile – praegusel juhul Euroopa Liidule – kasulikud. Teiseks lisatakse, et rände küsimuses tuleb kodanikuühiskonna esindajaid kaasata moel, kus neile ei delegeeritaks riikide poolt ülesandeid. Välja pakutud alapunkti alusel peaks riigi ja kodanikuühiskonna koostöö toimima võrdse partnerlusena. Sellest punktist peegeldub vasakpoolsete populistlike erakondade platvormis kajastuv võimalikult vähe piiratud rände võimaldamine. Samuti soovitakse selle punktiga tagada võrdset kohtlemist kõigile rände osapooltele. Selle täiendab asjaolu, selle resolutsiooni ettepanekuga seistakse vastu kasumile orienteeritud ja „neoliberaalsele“ majanduspoliitikale. Antud juhul tõstatatud punktiga soovitakse võtta suund, et tööturu avamisel võidaksid nii kolmandad riigid ja Euroopa Liidu liikmesriigid.

Parempoolsete ja vasakpoolsete populistlike erakondade Euroopa parlamendisaadikud on kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjonis võtnud antud resolutsioonide näitel kaks erinevat suunda. Esiteks jättis parempoolse populistliku erakonna saadik rändeteemalise raporti puhul parandusettepanekud esitamata. Samas esitasid parandusettepanekuid rände teemalisele raportile tema fraktsioonikaaslased Taanist ja Saksamaalt. Teiseks ei esitanud vasakpoolse populistlike erakondade Euroopa Parlamendi saadikud tehisintellektiga seotud küsimuste reguleerimise arvamused ettepanekute osas omalt poolt parandusettepanekuid. Samas kinnitasid analüüsitud parandusettepanekud, et vasakpoolsed populistlikud saadikud esindavad rändeküsimuses oma Euroopa Liidu taseme erakondade platvormis kajastuvaid seisukohti. Parempoolsete populistlike erakonna saadiku tegevuses kajastus Identiteedi ja Demokraatia seisukoht Euroopa Liidu arengusuundade osas. Uuritud dokumendi näitel leidis kinnitust asjaolu, et Identiteedi ja Demokraatia seisukoht Euroopa Liidu kui majandusühenduse säilitamist võetakse tõsiselt. Siinkohal esindas nende saadik algatust parandada senist Euroopa Liidu õigusraamistiku tehisintellektiga seotud küsimuses, millega seati eesmärgiks tagada tulevikus Euroopa Liidu tarbijatele parem kaitse tehisintellekti kasutamise tagajärgede eest.

Järgnevas alapeatükis võetakse vaatluse alla keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis esitatud parandusettepanekud. Kuna tegemist on liikmete arvu poolest suurima Euroopa Parlamendi ja tänasel päeval väga oluliste küsimustega tegeleva komisjoniga, siis võetakse järgmises alapeatükis vaatluse alla mõlema uuritava poole kahele erinevale küsimuse dokumentidele esitatud parandusettepanekud.

Tabel 4: Kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjon

Identiteet ja Demokraatia	Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised	Mõju Euroopa Liidule
Tehisintellekti kasutusele võtmiseks Euroopa Liidu tarbijaõiguse raamistiku uuendamine.	Turvaliste rändekanalite tagamine.	Parempopulistid: hoida Euroopa Liitu majandusühendusena. Vasakpopulistid jäid kõrvale tehisintellekti arutelust.
	Sisserännanute kaitse ebaõiglase kohtlemise eest	Vasakpopulistid: kaitsesid sisserännanute ohutut saabumist ja nende õiguseid. Parempopulistid jäid kõrvale arutelust.
	Sisserännanud inimeste võrdne kohtlemine Euroopa Liidu kodanikega	

Allikas: autori koostatud

4.3. Keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon

Järgnevas alapeatükis analüüsitakse uuritavate erakondade saadikute poolt esitatud parandusettepanekuid käesolevas komisjonis arutlusel olnud eelnõudele. Kuna selle Euroopa Parlamendi koosseisu volituste ajal on muutunud aina tõsisemaks Euroopa Liidu ja laiemalt ka ülejäänud planeedi energeetiline tulevik, siis analüüsitakse esitatud parandusettepanekuid, mis on esitatud seoses niinimetatud rohepöörde elluviimisega.

Niinimetatud rohepöörde osas analüüsib autor Kliimanetraalsuse saavutamise raamistiku kehtestamise ja Euroopa Komisjoni määruse, mida tuntakse Euroopa Kliimaseadusena, raporti projektile esitatud muudatusettepanekuid. Arutelu käigus esitati komisjonis 1054 parandus- või muudatusettepanekut. Järgnevalt toob töö autor välja parempoolsete populistlike erakondade saadikute poolt esitatud parandus- ja muudatusettepanekud.

Esiteks analüüsitakse Euroopa Kliimaseaduse teemalise raporti projekti 20. regulatsioonile esitatud parandusettepanekut. Euroopa Komisjoni poolt sõnastatud ettepaneku sisuks on see, millist rolli mängivad Euroopa Liidu kodanikud rohepöördes. Selles osas oodatakse komisjoni sõnastuses euroopa Liidu kodanikelt aktiivset panust, et muuta Euroopa Liitu energeetiliselt jätkusuutlikumaks (Guteland. 2020). Sellele sõnastusele esitasid saadikud järgneva paranduse:

„Kodanikud ja kogukonnad kannavad kliimanetraalsusesse edasi liikumise sotsiaalmajanduslike tagajärgi. Seetõttu peaks komisjon ühiskonna liikmetega suhtlema, tuginedes liikmesriikides toimivatele mitmetasandilistele kliima ja energeetika aruteludele, mis toimivad vastavalt regulatsiooni 2018/1999 paragrahvile 11, sealhulgas arutelud, mis puudutavad antud regulatsiooni ennast.“ (Euroopa Parlament 2020a, Identiteet ja Demokraatia, 5 saadikut, kellest 3 Liigast: Baldassarre, Sardone ja Dreosto)

Antud sõnastusega soovivad parempoolse populistliku erakonna saadikud juhtida kliimanetraalsuse arutelu laiemale tasemele. Eesmärgiks on kaasata Euroopa Liidu kodanikud, kes selles sõnastuses võtavad enda kanda kliimanetraalsuse saavutamiseks vajalikud tagajärjed. Sellepärast soovivad saadikud, et võimalikult palju kodanike osaleks avalikes aruteludes, mille korraldamise eest vastutavad Euroopa Liidu liikmesriigid. Sellest parandusettepanekus on olemas järgnevad Identiteedi ja Demokraatia seisukohad. Esiteks soovitakse laiendada Euroopa Liidu kodanike otsustusõigust, mis on kooskõlas platvormis tõstatud eesmärgiga vältida Euroopa Liidu ametkondade otsustusõiguse laiendamist. Teiseks on liikmesriikidele arutelude korraldamise ülesande andmine, mis on seotud rahvusriikide senise rolli kaitsmise eesmärgiga.

Järgmisena analüüsib töö autor parandusettepanekut, mis esitati eelnõu 3. artikli 3. paragrahvi punktile h. Euroopa Komisjoni välja pakutud sõnastuses kirjeldatakse vajadust tagada õiglane ja sotsiaalselt aus üleminek. Parempoolsed populistliku erakonna saadikud pakkusid välja parandusettepanekuna järgneva sõnastuse.

„...vajadus tagada sotsiaalmajanduslikult aus üleminek igas liikmesriigis, tuginedes töötuse määradele, majanduskasvu ja reaalpalkade muutuste trendidele;“ (Euroopa Parlament 2020a, Identiteet ja Demokraatia, 5 saadikut, kellest 4 Liigast: Sardone, Dreosto, Baldassarre ja Tardino)

Selle sõnastuse parandusettepanekuga soovisid parempoolse populistliku erakonna saadikud asendada fraasi „ausa ja õiglase“ sotsiaalmajanduslikult ausaga. Teiseks lisati esialgsele sõnastusele täpsustavad näitajad, millega tuleks arvestada kliimaneutraalsuse saavutamiseks vajalik sotsiaalmajanduslikult õiglane viis. Ülalmainitud näitajaid tuleks sealjuures arvestada iga liikmesriigi sisesest seisukorrast. Antud parandusettepanekus on olemas väljund Identiteedi ja Demokraatia poolt seatud eesmärgile kaitsta rahvusriikide rolli. Selleks eesmärgi täitmiseks soovitakse lisada tingimuste hulka liikmesriikide kodanike heaolu puudutavad näitajad nende seas töötusemäär. Antud sõnastuses tuleks kliimaneutraalsuse poole liikudes arvestada iga liikmesriigi puhul eraldi ülalmainitud näitajaid, mis lisati täiendusena esialgsele sõnastusele.

Järgnevalt analüüsib töö autor muudatusettepanekut, millega soovisid parempoolse populistliku erakonna saadikud lisada täiendava punkti. Antud muudatusettepanekuga oli eesmärgiks täiendada artikkel 8 punkti 1 alapunktiga, mille sõnastus on järgnev:

„Komisjon julgustab kliimaneutraalsuses saavutamiseks väljapakutud meetmete ja ajaraamide osas liikmesriike esmalt konsulteerima avalikkusega, kasutades selleks referendumit või samalaadseid õiguslike instrumente, vastavalt nende põhiseaduse piiridele, et tagada maksimaalset demokraatliku järelevalvet.“ (Euroopa Parlament 2020a, Identiteet ja Demokraatia, 5 saadikut, kellest 4 on Liigast: Sardone, Dreosto, Baldassarre ja Tardino)

Selle alapunkti soovivad populistlike erakondade saadikud lisada Euroopa Kliimaseaduse muudatustesse avaliku arvamuse kaasamise mehhanismi. Selle tarbeks soovitakse julgustada liikmesriike küsima kliimaneutraalsuse saavutamiseks vajalike meetmete ja nende saavutamiseks määratud ajale elanikkonna arvamust. Selle ettepanekuga kaetakse ära kahe Identiteedi ja Demokraatia poolt seatud põhieesmärgi. Esiteks soovitakse selle alapunktiga hoida rahvusriikide

rolli senisel tasemel, andes neile soovitusel kaasata enda elanikkonda kliimanetraalsuse saavutamise vajalike meetmete arutellu. Teiseks üritatakse selle alapunktiga suurendada Euroopa Komisjoni kõrval Euroopa Liidu kodanike panust nende eelnõude väljatöötamisse, vähendades sealjuures Euroopa Komisjoni ametnike mõju.

Vasakpoolsete populistlike erakondade Euroopa Parlamendi saadikute tegevust keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis analüüsib töö autor järgnevate parandus- ja muudatusettepanekute alusel. Esiteks analüüsitakse muudatusettepanekut 13a, mille vasakpoolse populistliku erakonna saadikud tõstasid:

„Euroopa Liitu peaks defineerima ja seaduslikult tunnistama kliimapõgenikuks inimese, kes on ümberasustatud või sunnitud kolima kas otseselt või kaudselt kliimamuutuste pärast, näiteks põudade, kõrgete temperatuuride, vee sisalduse muutused, merevee taseme tõus, kõrbestumine ja uputused. ÜRO Peaassamblee Globaalses Pagulasraamistikus on öeldud: kliima, looduse hävitamine ja looduskatastroofid on aina enam seotud rände põhjustajad, mis on tingitud elatise kadumisest ja toidu puudusest.“ Euroopa Parlament 2020a. Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 5 saadikut, kellest 1 on SYRIZAst ja 1 on Podemosest: Kokkalis ja Ruiz)

Antud muudatusettepanekuga soovitakse lisada Euroopa Kliimaseadusesse kliimapõgeniku definitsioon. Teiseks soovitakse tagada definitsiooni alusel kliimapõgenikele seaduslik põgeniku staatus Euroopa Liidus. Selle toetuseks viidatakse ÜRO pagulasraamistikule (UNCHR. 2018), kus selgitatakse kliimamuutuste mõju uutele inimrännetele tulevikus. Antud muudatusettepanekuga soovivad vasakpoolsete erakondade saadikud tagada kaitset tulevastele kliimamuutuste tõttu Euroopasse ümber asuda soovivatele põgenikele. See omakorda on vastavuses nende platvormis välja toodud seisukohaga, milles soovitakse seista põgenike õiguste ja nende võrdse kohtlemise eest.

Järgnevalt analüüsib töö autor vasakpoolse populistliku erakonna liikme poolt esitatud parandusettepanekut Euroopa kliimaseaduse artikkel 1 paragrahv 2 sõnastusele. Paragrahvis 2 on seatud eesmärgiks saavutada kliimanetraalsus, et tagada Pariisi kliimalepingu artikkel 2 seatud õhutemperatuuri piiramise eesmärk ja tagada raamistik sama lepingu artikli 7 globaalse edu saavutamiseks. Parandusettepanek paragrahv 2 on järgnev:

„See regulatsioon seab Euroopa Liidu kliimaneutraalsuse siduvaks eesmärgiks saavutada hiljemalt 2050. aastaks, et täita pikaajaline eesmärk piirata maa õhutemperatuuri keskmine allapoole 2 kraadi ning teha pingutusi piirata õhutemperatuuri tõusu 1,5 kraadini, nagu on määratud Pariisi kliimalepingu artiklis 2 ja tagada raamistik saavutamaks edu Pariisi kliimalepingu artiklis 7 seatud eesmärgi globaalseks täitmiseks.“ (Euroopa Parlament 2020a, Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 6 saadikut, kellest 1 on SYRIZAst ja 1 on Podemosest: Kokkalis ja Ruiz)

Antud parandusettepanekuga soovis saadik täpsustada komisjoni poolt esitatud sõnastust konkreetsemate eesmärkidega. Esiteks soovis saadik lisada maksimaalse ajalise raami, mis ajaks peaks Euroopa Liit jõudma kliimaneutraalsuseni. Teiseks lisas saadik konkreetsed õhutemperatuuri tõusu piiramise eesmärgid, mis olid välja toomata jäänud. Antud parandusettepaneku esitamisega lähtub saadik oma platvormilisest seisukohast, kus nõutakse julgemaid samme kliimamuutustega tegelemiseks. Seal on seatud eesmärgiks seista jätkusuutlikuma ja keskkonnasõbraliku arengu eest, mille väljundiks selle parandusettepanekus välja toodud konkreetsete sihtide seadmine ajaliselt – hiljemalt 2050. aastaks – ja Pariisi kliimalepingust sedastatud konkreetsed õhutemperatuuri tõusu piiride lisamine.

Järgenvalt analüüsib töö autor parandusettepanekut, mille vasakpoolse populistliku erakonna saadik esitas artikkel 3 paragrahv 3 punktile h. Esialgses Euroopa Komisjoni poolt välja pakutud sõnastuses seati eesmärgiks, et üleminek kliimaneutraalsusele peab olema õiglane ja sotsiaalselt aus. Saadiku poolt esitati järgmine parandusettepanek:

„...vajadus tagada õiglane ja sotsiaalselt aus üleminek kõigile, tagades võrdse ja taskukohase ligipääsu puhtale energiale, toidule, majutusele ja liikumisele;“ (Euroopa Parlament 2020a, Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised, 6 saadikut, kellest 1 SYRIZAsr ja 1 on Podemosest: Kokkalis ja Ruiz)

Antud parandusettepanekuga soovis saadik täiendada Euroopa Komisjoni poolset sõnastust konkreetsete väljunditega, mida õiglane üleminek peab tagama. Täpsemalt sooviti tagada ligipääs eluks vajalikele vahenditele näiteks energiakandjatele ja toidule. Sealjuures rõhutati kõikide kodanike võrdset ja taskukohast ligipääsu. Selle parandusettepanekuga seisis vasakpoolse populistliku erakonna saadik nende platvormis seatud eesmärgiga kaitsta kõigi Euroopa Liidu

kodanike võrdset ligipääsu eluks vajalikele objektidele. Selle tõttu lisati parandusettepanekus näited eluks vajalikest vahenditest näiteks toidust ja elamispinnast.

Parempoolsete populistlike erakondade saadikud seisid töös vaadeldud Euroopa Kliimaseadusele esitatud parandus- ja muudatusettepanekute osas kahe oma platvormis seatud eesmärgi eest. esiteks seisid nende saadikud selle eest, et toimuva kliimaneutraalsuse saavutamisel arvestataks rahvusriikide seisukohtadega. Selle tarbeks sooviti anda suuremat otsustusõigust liikmesriikidele lähtuvalt nende majanduslikust olukorrast. Otsustusõiguse andmisega rahvusriikidele toetati kodanike häälte suurendamist, soovides luua olukorda, kus komisjon soovitab kliimaneutraalsuse saavutamiseks läbi viia referendumeid. Töö raames jäid uurimata parempoolsete populistlike erakondade katsed venitada kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamist, näiteks ajaraamade venitamist ja selle saavutamiseks vajalike vahendite laiendamist.

Vasakpoolsete populistlike erakondade saadikud pöörasid antud eelnõu puhul tähelepanu mitmetele oma platvormis tõstatatud olulistele küsimustele. Esiteks sooviti kliimaseaduse eelnõusse lisada kliimapõgeniku mõiste, mis tagaks tulevikus kliimamuutuste tõttu ümber asuma sunnitud inimestele põgenikustaatus ja vastavad õigused. Teiseks sooviti eelnõusse lisada konkreetsed eesmärgid, mille mustandis viidati. Kolmandaks pöörati tähelepanu sellele, et tagataks kõigile Euroopa Liidu kodanikele ka tulevikus võrdne ligipääs eluks vajalikele objektidele. Töö raames jäi uurimata vasakpoolsete populistlike erakondade liikmete katsed võtta välja majanduslikule ja kuluefektiivsusele viitavad osad eelnõu tekstist.

Tabel 5: Keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon

Identiteet ja Demokraatia	Euroopa Vasakpoolsed/Põhja-Euroopa Radikaalsed Rohelised	Mõju Euroopa Liidule
Kliimaneutraalsuse eesmärkide osas avalikkusega konsulteerimine	Kliimapõgeniku mõiste lisamine	Parempopulistid: kliimaneutraalsuse saavutamise viivitamise katse. Vasakpopulistid: kliimapõgenikele kaitse võimaldamine

	Kliiamaeesmärkide rõhutamine keskkonna hoidmiseks.	Vasakpopulistid: keskkonna hoidmise tagamine
Lähtuda iga liikmesriigi sotsiaalmajanduslikust olukorrast kliimaneutraalsuse saavutamisel	Kõikide Euroopa Liidu kodanike võrdne ligipääs eluks vajalikule	Parempopulistid: aeglustada kliimaneutraalsuse saavutamist. Vasakpopulistid: tagada kodanikele võrdne ligipääs eluks vajalikule

Allikas: autori koostatud

4.4. Järeldused

Parempoolsete populistlike erakondade saadikud tõstatasid töös uuritud komisjonides olevatele eelnõudele parandus- ja muudatusettepanekuid kooskõlas oma platvormis esitatud seisukohtadega. Töö käigus sai kinnitust asjaolu, et platvormis seatud põhieesmärgid Euroopa Parlamendi 9. koosseisule olid esindatud töös vaadeldud parandus- ja muudatusettepanekutes. Välisasjade komisjonis arutlusel olnud ÜRO peaassamblee 75. istungjärguks esitatud soovitustes esitasid parempoolse populistliku erakonna saadikud parandusettepanekuid, kus rõhutati Türgi rolli, kui agressori oma mitmes piirkonnas. Antud juhul seisti nende ettepanekutega Türgi liitumise takistamise eest, üritades muuta Euroopa Liidu poolseid ametlike seisukohti Türgi osas rangemaks. Kodanikuõiguste, justiits ja siseasjade komisjonis oli parempoolsete populistlike erakondade saadikute tegevus vastav nende platvormis tõstatatule. Platvormis oli seatud eesmärgiks võidelda Euroopa Liidu, kui rahvusriikide ühenduse säilimise eest. Selle saavutamiseks on need erakonnad soovinud vähendada Euroopa Komisjoni otsustusõigust rahvusriikide arvelt. Sealjuures tõstatas parempoolse populistliku erakonna saadik parandusettepanekuid seoses tehisintellekti reguleerimisega Euroopa Liidu senises õigusraamistikus. Samal ajal jättis see saadik kasutamata võimaluse esitada muudatus või parandusettepanekuid rännet puudutavatele eelnõudele. Keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis tegelesid parempoolsed populistlikud saadikud aktiivselt parandus- ja muudatusettepanekute esitamisega. Peamiselt püüeldi nende parandusettepanekutega kahe peamise eesmärgi saavutamise poole. Esiteks sooviti anda suuremat

häält kodanikele. Teiseks sooviti liikmesriikidele suurema otsustusõiguse andmisega seista vastu rahvusriikide hääleõiguse piiramisele Euroopa Komisjoni tegutsemiseruumi laiendamise arvelt.

Sarnaselt parempoolsete populistlike erakondade saadikutele tegutsesid vasakpoolsete erakondade saadikud parandus ja muudatusettepanekuid esitades vastavalt oma platvormis seatud eesmärkidele. Nende väljaöeldud seisukohtadest esines ettepanekuid sisserännanute kaitse ja võrdse kohtlemise eest. Antud eesmärgi eest seisti kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjonis. Keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis seisti kliimamuutuste tagajärgedega tegelemise otsustavamaks muutmisega. Selle tarbeks tõstatati parandusettepanekuid, mis sõnastasid õhutemperatuuri tõusu piiramise eesmäärke. Teiseks sooviti lisada ettepanekut, millega tagataks kõigile Euroopa Liidu elanikele võrdne ja taskukohane ligipääs kõikidele eluks vajalikele objektidele, näiteks toidule ja energiale. Samuti seisti kliimamuutuste poolt põhjustatud välja rändama sunnitud inimestele pagulase õigusliku kaitse aluste loomisega. Laiemalt inimõiguste rikkumise takistamise eest seisti välisasjade komisjonis, kus tõstatati ettepanek lisada välisasjade komisjoni soovitude hulka Rahvusvahelise Kriminaalkohtu volituste laiendamine.

Vasakpopulistlike saadikute tegevuses oli võrreldes parempopulistlike erakondade saadikutega näha sagedat koostööd teiste vasakpoolsete fraktsioonidega parandus- ja muudatusettepanekute esitamisel. Kolme analüüsitud komisjonis vaatluse alla võetud küsimustes tegid vasakpopulistlike erakondade saadikud koostööd teiste Euroopa Parlamendi fraktsioonidega, mis on oma seisukohtade poolest neile kõige lähemal. Töö raames vaadeldud dokumentidele esitatud muudatusettepanekute esitamisel tehti kõige sagedamini koostööd euroopa sotsialistide ja demokraatide fraktsiooni kuuluvate saadikutega. Antud tegevuse puhul on võimalik järeldada, et nende erakondade saadikud on oma tegevus lähtunud rohkem pragmaatilisest seisukohast kui parempoolsed populistid, kes töö raames uuritud komisjonides tegutsesid oma fraktsiooni põhiselt parandusettepanekute tõstatamisel. Antud asjaolule on samuti tähelepanu pööranud Mölder ja Sazonov oma populismi käsitlevas teoses, kus sedastati, et uuritavad erakonnad näevad ennast pigem tsentristlikena kui äärmuslike liikumistena.

Parandus- ja muudatusettepanekute osas oli näha, et kõige enam populismi elemente esines parempoolsete populistide ettepanekutes. Mudde kirjeldatud nativismi elemendid esinesid saadikute parandusettepanekutes sageli, väljendudes ettepanekutes, mis olid suunatud rahvusriigi

traditsioonilise rolli rõhutamiseks. Teiseks nativistlike elementidega parandusettepanekuteks olid Euroopa Liidu kodanike rolli suurendamist nõudvad parandusettepanekud. Selle näiteks olid ettepanekud, mis tõstatati kliimanetraalsuse eesmärkide üle osalise otsustusõiguse andmisega kodanikele. Laiemalt oli Mudde populismi definitsioonist esindatud ka eliidivastatus, mis väljendus Euroopa Komisjoni otsustusõiguse piiramiseks välja pakutud parandusettepanekutes. Samas võib Mülleri vaatenurgast järeldada, et näiteks kliimanetraalsuse saavutamiseks vajalike meetmete referendumitele panemine, võib olla ainult kattevari nende tagasilükkamiseks. Kuna parempoolsete populistlike erakondade tegevus oli parandusettepanekute tõstatamisel mitmel juhul pühendunud meetmete rakendamise edasi lükkamisele, siis on võimalik sama kaalutlus ka nende ettepanekute kodanike kätte otsustamiseks andmisel. Seetõttu saaks need ettepanekud edukalt tuleviku lükata, tuues välja, et tegemist on rahva tahte väljendusega.

Oma ettepanekute sõnastuses eksisteeris vasakpoolsete populistide seisukohtades samuti eelpool välja toodud populismi elemente. Kõige enam paistis välja eliidivastatus. Selle olid vasakpoolsed populistid sõnastanud juba oma platvormides. See omakorda kajastus ka parandus- ja muudatusettepanekutes, kus uuritud dokumentidele esitatud ettepanekutes sooviti väljendada vastasseisu niinimetatud „neoliberaalsele“ eliidile. Samas puudusid antud ettepanekutes nativistlikud seisukohad nende tavapärasel tähenduses. Oma eesmärkides lubasid vasakpoolsed populistid seista tõelise rahva eest, kuid antud juhul on tegemist laiapõhjalisema rahva käsitlusega, kui see on „tõeline rahvas“ parempoolsete populistlike erakondade silmis. Samasugune nägemus eksisteerib ka Mülleri definitsioonide järgi, sest vasakpoolsed populistid ei soovi rahva seast otseselt mingeid gruppe välistada. Samuti võib nende eliidikriitikat lugeda ainult elitarismi vastaseks. Samas on parempoolsete populistide käsitluses tegemist vahendiga seista vastu laiemale pluralismile.

Samas näitasid töö raames uuritud näited, et valitsuskoalitsiooni liikmeks olemisel mõjud ei rakendu Euroopa Parlamendi praktikas. Koostöö tegemist oma koalitsioonipartneritega oli näha vasakpoolsete populistlike erakondade saadikute puhul, kes tegid sageli koostööd sotsialistide ja demokraatide fraktsiooniga parandus- ja muudatusettepanekute tõstatamisel. Parempoolsete populistlike erakondade saadikud jäid koostöö tegemisel töös uuritud eelnõude näitel toetuma oma fraktsiooni liikmetele selmet koostööd teha teiste parempoolsete fraktsioonidega Euroopa

Parlamendis. Seda tingib asjaolu, et fraktsiooni tegevuse otsustavad fraktsioonid ise, ning riikide delegatsioonidel puudub võimalus tegutseda fraktsioonide tahte vastu.

5. Kokkuvõte

Uurimustöö fookuses oli populistlike erakondade tegevuse mõju Euroopa Liidule. Eesmärgiks oli tuvastada, kas Euroopa Parlamendis tegutsedes on nende erakondade liikmesriikide koalitsiooni kuuluvusel mõju. Hüpoteesiks pakkus töö autor, et parem- ja vasakpopulistide tegevust Euroopa Parlamendis ei mõjuta nende liikmesriigi valitsuskoalitsiooni kuulumine.

Selle uurimise raamistikuks koostas töö autor tuginedes Cas Mudde ja Jan-Werner Mülleri populismi uurivatele kirjutistele teoreetilise raamisiku, kus selgitati parem- ja vasakpopulismi tunnuseid. Töö raames kasutati kolme tunnust: eliit, mille vastu ollakse, rahvas ja nägemus Euroopa Liidust. Parempopulistide puhul on nendeks: rahvusvaheline eliit, kes tegutseb rahvus vastu; põhirahvas, keda eliidi salasepitsuste eest kaitstakse; Euroopa Liit kui rahvusriigi vastu loodud ühendus. Vasakpopulistide puhul on nendeks: majanduslikud tegutsejad, mis kurnavad nõrgemaid; töölised ja vähemused, näiteks sisserännanud; Euroopa Liit kui neoliberaalselt meelestatud eliidi projekt.

Hüpooteesi testimiseks teostas töö autor kvalitatiivse analüüsi, millega kontrolliti, kas parem- ja vasakpopulistid tegutsevad Euroopa Parlamendis lähtuvalt oma eesmärkidest, mis on vastavuses teoreetilise raamistikuga. Teiseks uuriti, kas liikmesriigis valitsuskoalitsiooni kuulumine ei mõjuta parem- ja vasakpopulistide tegevust Euroopa Parlamendis. Võrdluse allikatena kasutas töö autor parem- ja vasakpopulistide esitatud parandus- ja muudatusettepanekuid välisasjade-; kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjonis ning keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis arutluse all olnud dokumentidele. Neid võrreldi varasemast kirjandusest pärit teadmistega.

Esiteks otsiti töö kaigus vastust küsimusele, kas populistlike erakondade tegevus Euroopa Parlamendis on mõjutatud nende liikmesriigi valitsuskoalitsiooni kuulumisest? Töö teostamise käigus sai tõestatud, et Euroopa Parlamendis tegutsedes lähtuvad parem- ja vasakpopulistid oma fraktsioonide ja Euroopa Liidu üleste erakondade seatud eesmärkidest. Seetõttu puudus koostöö parempopulistidele teiste fraktsioonidega, kuid vasakpopulistid tegid paaril uuritud juhul koostööd ka teiste fraktsioonidega, kes on neile maailmavaateliselt kõige lähedasemad, näiteks Euroopa Sotsialistid ja Demokraadid. Teise täpsustava küsimusena tõstatas töö autor järgneva küsimuse: kuidas parem- ja vasakpopulistlikud erakonnad lahendavad Euroopa Parlamendis samasuguseid küsimusi. Töö raames sai kinnitust asjaolu, et oma tegevuses on parem- ja vasakpopulistid

lähtunud teoreetilises raamistikus välja pakutud tunnuste alusele. Kolmanda küsimusena tõstatab autor, millises suunas parem- ja vasakpopulistid oma esitatud parandus- ja muudatusettepanekutega Euroopa Liitu mõjutavad. Analüüsi käigus sai kinnitust asjaolu, et oma tegevusega soovivad parem- ja vasakpopulistid viia Euroopa Liitu oma seisukohtadele sobivas suunas, mis on vastavuses kirjeldatud teoreetilises raamistikus.

Seetõttu võib väita, et töö hüpotees sai kinnitust. Oma tegevuses Euroopa Liidu tuleviku kujundamisel lähtuvad nii parem- kui vasakpopulistid oma seisukohtadest selmet teha koostööd liikmesriigi valitsuskoalitsiooni kaaslastega. Esiteks toetab seda asjaolu, et Euroopa Parlamendi töös on fraktsiooni seisukoht olulisem kui riigi delegatsiooni oma. Samas võiks tulevaste uurimussuundadena võtta vaatluse alla teised Euroopa Liidu institutsioonid, näiteks Euroopa Liidu Nõukogu või vastava valdkonna ministrite nõukogu. Selle tarbeks on võimalik samuti teostada võrdlev analüüs, kuid tulevaseks teostamiseks on vajalik lisaallikate leidmine. Samuti tuleks tulevikus laiendada teoreetilist põhja, sest see annaks tulevikus parema mõistmise parem- ja vasakpopulistide tegevuse osas.

6. Kasutatud kirjandus:

1. Albertazzi, Daniele, McDonnell, Duncan. 2006. „The Lega Nord in the Second Berlusconi Government: In a League of Its Own“, *West European Politics*. Vol 28, No. 5, 952-972, November 2005
2. Dalli Miriam. 2020. „Seadusliku töörände uute viiside kohta (2020/2010(INI))“, raporti projekt, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/PR/2021/03-22/1212618ET.pdf (külastatud 4. mail 2022)
3. Euroopa Parlament. 2022. eMeeting. <https://emeeting.europarl.europa.eu/> (külastatud 23. märtsil 2022)
4. Euroopa Parlament. 2020a. Amendments 54-1094, „Establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law), https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/ENVI/AM/2020/09-10/1206394EN.pdf (külastatud 5. mail 2022)
5. Euroopa Parlament. 2021. Kodukord. Lisa VI „Parlamendi alaliste komisjonide volitused ja vastutusalad“, I „Väliskomisjon“, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/lastrules/RESP-AFET_ET.html#def1 (külastatud 8. aprillil 2022)
6. Euroopa Parlament. 2021. Kodukord, Lisa VI, „Parlamendi alaliste komisjonide volitused ja vastutusalad“, VIII „Keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon“, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2021-09-13-RESP-ENVI_ET.html (külastatud 8. aprillil 2022)
7. Euroopa Parlament. 2021. Kodukord, Lisa VI, „Parlamendi alaliste komisjonide volitused ja vastutusalad“, XVII „Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon“, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2021-09-13-RESP-LIBE_ET.html
8. Euroopa Parlament. 2020b. muudatusettepanekud 1-205, „Seadusliku töörände uued viisid
9. (2020/2010(INI))“ https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/AM/2021/03-22/1216203ET.pdf (külastatud 28. aprillil 2022)
10. Euroopa Parlament. 2020c. muudatusettepanekud 1-21, „Euroopa digituleviku kujundamine: digitaalse ühtse turu toimimise tõkete kõrvaldamine ning tehisintellekti parem kasutamine Euroopa tarbijate huvides“, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/AM/2021/02-04/1220771ET.pdf (külastatud 3. mail 2022)
11. Euroopa Parlament. 2020d. Muudatusettepanekud 1-268, „Soovitus nõukogule ÜRO Peaassamblee 75. istungjärguks“, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/AFET-AM-660365_ET.pdf (külastatud 5. mail 2022)
12. Font, Nuria., Graziano, Paolo., & Tsakatika, Myrto. 2021. „Varieties of inclusionary populism? SYRIZA, Podemos and the Five Star Movement“. *Government and Opposition*, 56(1), 163-183.
13. Guteland, Jytte. 2020. „Ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimaseadus)“, raporti projekt,

- https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/ENVI/PR/2020/09-10/1204330ET.pdf (külastatud 5. mail 2022)
14. Identity and Democracy. <https://identityanddemocracy.eu/about-us/> (külastatud 28. aprillil 2022)
  15. Identiteet ja Demokraatia. 2019. „Euroopa Parlamendi Fraktsiooni „Identiteet ja Demokraatia“ (ID) põhikiri“, https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/idgroup/pages/357/attachments/original/1598264503/ET_Statutes_of_the_ID_Group.pdf?1598264503
  16. Kotroyannos, Dimitros., Tzagkarakis, Stylianos. Ioannis ja Pappas, Illias. 2018. „South European populism as a consequence of the multidimensional crisis? The cases of SYRIZA, PODEMOS and M5S“. *European Quarterly of Political Attitudes and Mentalities*, 7(4), 1-18.
  17. Maccaferri, Marcia., & Newth, George. 2022. The delegitimation of Europe in a pro-European country: ‘Sovereignism’ and populism in the political discourse of Matteo Salvini’s Lega. *Journal of Language and Politics*, 21(2), 277-299
  18. Mudde, Cas. 2010. "The populist radical right: a pathological normalcy". *West European Politics*. 33 (6): 1167–1186
  19. Mölder, Holger, Sazonov, Vladimir. 2020. „Populism ja poliitiline äärmuslik muistest ajast kuni tänapäevani“, Tallinn: Äripäeva kirjastus.
  20. Müller, Jan Werner. 2018. „Mis on populism?“, Tallinn: TLÜ kirjastus.
  21. Now The people. <https://nowthepeople.eu/>. (külastatud 28. aprillil 2022)
  22. Party of European Left. <https://www.european-left.org/manifest/> (külastatud 28. aprilli 2022)
  23. Rodriguez Ramos, Maria Soraya. 2020. „Euroopa Parlamendi soovitus koht nõukogule ÜRO Peaassamblee 75. istungjärguks“, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/AFET-PR-658932_ET.pdf (külastatud 5. mail 2022)
  24. Salvati, Eugenio. 2021. „Opposition Parties in the European Parliament: The Cases of Syriza, Podemos and the Five Star Movement“. *The International Spectator*, 56(1), 126-142.
  25. Stavrakakis, Yannis. (2015). „Populism in power: Syriza's challenge to Europe“. *Juncture*, 21(4), 273-280.
  26. Tardino, Annalisa. 2020. „Euroopa digituleviku kujundamise kohta: digitaalse ühtse turu toimimise tõkete kõrvaldamine ning tehisintellekti parem kasutamine Euroopa tarbijate huvides“, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/PA/2021/02-04/1218743ET.pdf (külastatud 3. mail 2022)
  27. United Nations High Commissioner for Refugees. 2018. „Global compact on refugees“, <https://www.unhcr.org/5c658aed4> (külastatud 5. mail 2022)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karl Juhan Saks, (isikukood 39704164217) annan Tartu Ülikoolile tasuta loe (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Vasak- ja parempopulistlike erakondade mõju Euroopa Liidule aastatel 2019-2021“, mille juhendaja on Alar Kilp.

- reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace`is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace`i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
- kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.